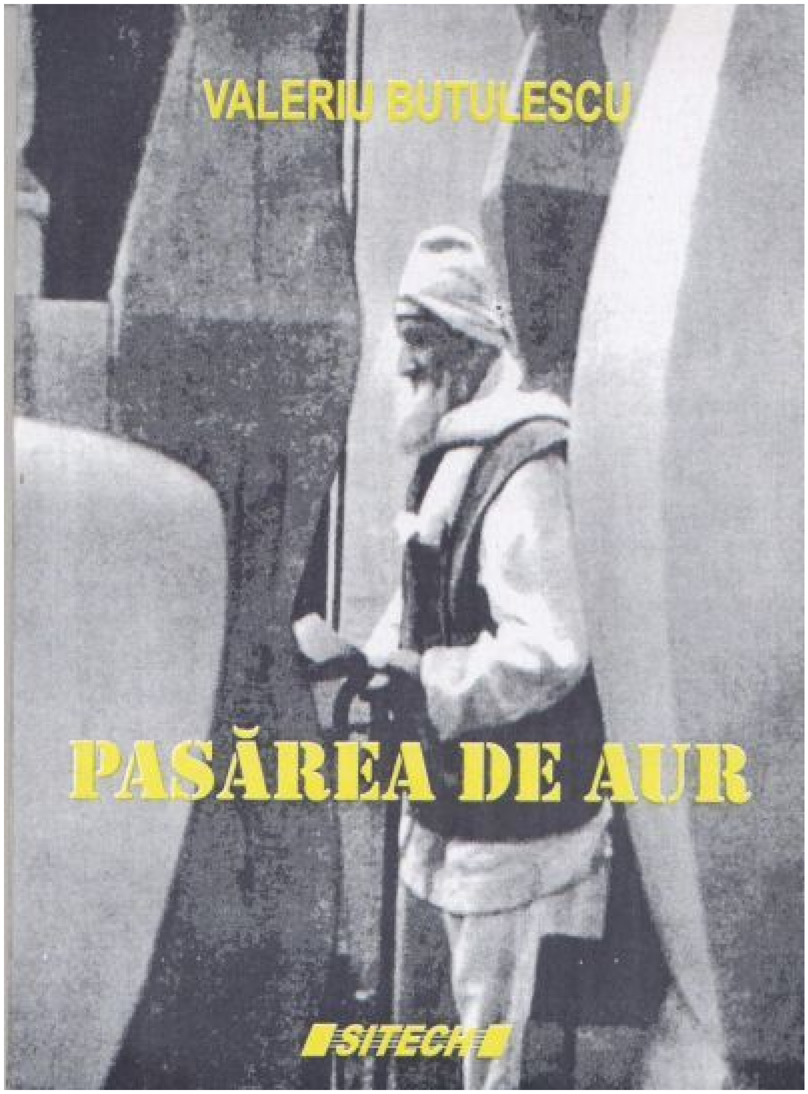
Biblioteca Citatepedia
spațiu virtual găzduit de www.citatepedia.ro

Încredințez această piesă de teatru în format electronic Bibliotecii Citatepedia. Reproducerea sau tipărirea de replici sau fragmente este liberă, cu condiția precizării sursei şi autorului.

Tipărirea integrală sau punerea în scenă a acestor piese se pot face numai cu acordul scris al autorului. Acord care se poate obține mai uşor decât vă imaginați.

Valeriu Butulescu

VALERIU BUTULESCU

PASĂREA DE AUR
(Infinitul Brâncuşi)

- dramă într-un act -

Se dedică distinsului teatrolog MIRCEA GHIȚULESCU.

Personaje:

Brâncuşi, 81 ani
Alex, pictor, 42 ani
Natalia, pictoriță, 39 ani
Aldescu, medic
Arhiepiscopul Teofil
Mihai
John, american de origine română
Robert – reporter

Acțiunea se petrece la Paris, în atelierul Artistului, pe 15 – 16 martie 1957.

Paris. Atelierul lui Brâncuşi din Fundătura Ronsin. 15 martie 1957 spre seară. O masă rotundă, joasă cu patru scaune pătrate, un banc de lucru pe care se află sculpturi începute, din lemn şi piatră. Două Coloane din lemn, de înălțimi diferite, un Cocoş şi o Pasăre domină fundalul. Pe o măsuță pătrată, două lucrări ovoidale din marmură albă. Alături, un Peşte, aşezat pe o placă metalică. În colț, o bancă de lemn masiv şi o masă lungă, țărănească. Pe perete atârnă securi, topoare, fierăstraie, dălți, ciocane şi alte unelte necesare unui sculptor. În dreapta, bucăți de lemn şi piatră, parțial prelucrate. Atelierul are două ferestre şi trei uşi: una de intrare, o uşă spre camera se zi şi una care dă spre terasă. În centru, Poarta de lemn, cu contur romboedric.

Scena 1

Brâncuşi, Alex.

Alex stă pe bancă şi scrie. Brâncuşi trece încet, într-un scaun cu rotile, prin fața lucrărilor sale. Se opreşte în fața Păsării de aur.

BRÂNCUŞI: O năzuință adevărată nu poate fi decât verticală! Aceasta este chemare a cerului, nu pasăre...
ALEX: De ce nu i-ați pus aripi, Maestre?
BRÂNCUŞI *(vesel):* Fără aripi se înalță mai repede! În zborul absolut, aripa este o piedică... Ideea e totul...
ALEX *(scrie):* Sunteți idealist...
BRÂNCUŞI *(aspru):* Eu fac idei din materie, lovind cu dalta! Ideile mele au greutate! Au sex! Respiră!
ALEX *(scrie grăbit în caietul său):* Au sex... Respiră...
BRÂNCUŞI *(blând):* Nu te sfii, Alex! Întreabă, dacă nu înțelegi! Jumătate din admiratorii mei nu pricep nimic!
ALEX *(îngândurat):* Păsările acestea măiestre… Stau nemişcate şi totuşi, se înalță...
BRÂNCUŞI: Mobilitatea formei fixe! În acest paradox se ascunde măiestria lor…
ALEX: Sculpturi dinamice…
BRÂNCUŞI *(aprins):* Sunt păsări de piatră! Ele se vor ridica în mintea ta, dacă vor găsi acolo suficientă lumină! Şi zborul lor va fi nesfârşit! Un zbor de piatră!
ALEX: Sunteți materialist, totuşi...
BRÂNCUŞI: Sunt realist, băiete! Dar văd realul în liniile lui esențiale...
ALEX *(scrie):* ...în liniile lui esențiale
BRÂNCUŞI: *(mirat):* Ce naiba scrii acolo?...

ALEX: Notez vorbele dumneavoastră! Sunt propoziții de aur...
BRÂNCUŞI: Serios?
ALEX: Tot ce spuneți este memorabil... Ar trebui să vă scrieți memoriile!
BRÂNCUŞI: N-am încredere în hârtii! Prea uşor le împrăştie vântul...
ALEX: Viața dumneavoastră, în aforisme...
BRÂNCUŞI: De ce să mâzgălesc hârtia, când pot să scriu în bronz?
ALEX *(scrie):* ... în bronz...
BRÂNCUŞI: Memorii? *(Îşi priveşte atent lucrările.)* Mi-am topit amintirile în aceste forme! Învățați să citiți! *(Privirile lui Brâncuşi se opresc asupra Peştelui.)* Alex, ce crezi că reprezintă această dihanie?
ALEX: Este un Peşte, maestre...
BRÂNCUŞI *(încruntat):* Un peşte înecat! Zace pe fundul bălții!
ALEX: Dar este o capodoperă! Are un singur punct de sprijin...
BRÂNCUŞI *(rece):* Îi lipseşte orgoliul! Nu are năzuințe... Acoperă-l cu ceva!
ALEX: Energia sa este lăuntrică! Un strigăt axiologic… Explozie ontologică…
BRÂNCUŞI *(iritat):* La dracu! Spui vorbe fără rost! Ai învățat asta de la esteticieni! *(Agită bastonul.)* Nenorocitul acesta de Peşte nu vrea să se ridice! Înseamnă că e neterminat! O platitudine spațială…
ALEX: Maestre! Este un triumf al simplității!
BRÂNCUŞI *(furios):* E prea greu, de aceea nu se ridică! Mai trebuie lucrat! Numai cioplind scoți măreție din materie… Elimini ce e de prisos, şi ea va creşte... *(Arată cu bastonul spre Peşte.)* Nu vreau să-l văd!
ALEX *(acoperă Peştele cu o bucată de pânză):* Mare păcat...
BRÂNCUŞI *(blând):* Când eram copil, visam că plutesc peste copaci şi case… (*Oftează.)* Acum, de când mi-am rupt femurul, parcă mai tare mă frământă dorul de înălțime… *(Pauză.)* E ridicol! Să vrei să zbori, când nu te mai țin picioarele...
ALEX: Sunteți un titan al artei moderne...
BRÂNCUŞI *(trist):* Un titan cu picioare de lut... Un olog care vrea să zboare... *(Are lacrimi în ochi.)*
ALEX *(îngenunchează în fața lui Brâncuşi):* Nu se poate! Un titan nu plânge...
BRÂNCUŞI: Băiete! Uneori şi titanii plâng. Plâng cu lacrimi titanice...
ALEX *(notează în caiet):* Plâng cu lacrimi titanice...
BRÂNCUŞI: Cel ce creşte se va zdrobi cândva de propriile-i limite. *(Arată spre Pasărea de aur.)* Pasărea aceasta îşi simte marginile. Pentru ea, lumea devine strâmtă... Cerul, o colivie din ce în ce mai mică...
ALEX: Nu înțeleg...
BRÂNCUŞI *(resemnat):* Pasărea s-a eliberat de pământ. De-acum, va fi captiva cerului…
ALEX *(notează):* captiva cerului …
BRÂNCUŞI *(surâzător):* Eram copil. Găsisem o pană pe malul gârlei. Nimic mai banal. Şi totuşi, am avut o tresărire. Mi-am zis: nu cumva pe deasupra o fi trecut un înger?
ALEX *(notează, încântat):* … nu cumva, pe deasupra…
BRÂNCUŞI: Acesta este darul lui Dumnezeu! Să simți heruvimi, acolo unde cei mulți văd gâşte...
ALEX: Maestre...

BRÂNCUŞI: Fii liniştit! Iisus, după moarte a rătăcit şase săptămâni pe pământ. Credea că mai poate rezolva ceva, săracul! Eu o să mă înalț imediat! Nu vreau să vă încurc! Promit!
ALEX: De ce să plecați? Lumea vă adoră…
BRÂNCUŞI: Ca să fii adorat, trebuie să pleci! Iar cei rămaşi vor spune: A fost un om bun, bine că s-a dus! Am scăpat de el! Hai să-l venerăm!
ALEX *(încurcat):* Să vă duc pe terasă?
BRÂNCUŞI: Călcăm pe Dumnezeu, fiindcă e pretutindeni! *(Porneşte scaunul cu rotile în direcția uşii de la terasă.)* Scoate-mă din cripta aceasta veselă! Vreau să privesc stelele! Vreau spațiu, Alex! Spațiu...

Alex împinge scaunul cu rotile în afara scenei, pe uşa de la terasă. Revine în scenă, închizând uşor uşa în urma lui. Intră Natalia cu o plasă încărcată în mână.

Scena 2

Alex, Natalia.

NATALIA *(îngrijorată):* Unde-i maestrul?
ALEX: Se reculege. *(Citeşte o însemnare din caiet.)* Singur, față în față cu cerul! *(Cu însuflețire.)* Natalia! Ai găsit urzici?
NATALIA: O, Doamne! Aici nimeni nu vinde aşa ceva! Noroc că ştiu eu câteva tufe, la calea ferată... *(Scoate o pungă cu urzici din plasă.)* Uite ce frumoase sunt! Ai grijă! Muşcă mai rău ca un critic de artă!
ALEX *(priveşte mirat urzicile):* Astea-s urzici? Nu seamănă cu ale noastre... Aşa mari?
NATALIA *(zâmbind):* Urzici pariziene!
ALEX *(bucuros):* Maestrul va fi încântat. E mâncarea sa preferată în postul mare! Urzici cu mălai..

Se aud lovituri de baston în uşa de la balcon. Alex aleargă şi deschide uşa. Intră Brâncuşi. Alex împinge uşor scaunul cu rotile spre centrul scenei.

Scena 3

Brâncuşi, Natalia, Alex.

BRÂNCUŞI *(nemulțumit, către Alex):* M-ai abandonat pe terasă! Frumos se mai poartă tinerimea de azi...
ALEX *(încurcat):* Maestre! Ați cerut să vă las singur...
BRÂNCUŞI: Ei, şi? Parcă tu trebuie să faci neapărat ce-ți spune un bătrân cărpănos...
NATALIA *(binevoitoare):* Bună seara, maestre!
BRÂNCUŞI *(iritat, către Alex):* Mă duci prea repede! Crezi că sunt Orient Expres? Întoarce! Acum lasă-mă! Pleacă! Mă descurc şi fără tine. Vreau să intru pe Poartă!

Alex întoarce scaunul, după care revine lângă Natalia. Brâncuşi manevrează singur rotilele. Trece cu scaunul pe Poartă.

BRÂNCUŞI *(vesel, într-un limbaj neaoş, țărănesc):* Bună sara, oameni buni! Printr-o Poartă de lemn am plecat eu în lume… Arcul de Triumf al lu' Constandin Dulgheru, băiatu' lu' Niculaie Brâncuş... Un brad din Brădiceni…
ALEX *(scrie în grabă):* Superb...

Natalia pune plasa jos. Ia o bucată de carton şi începe să deseneze un portret al lui Brâncuşi.

NATALIA *(către Alex):* Atenție! Îşi deschide sufletul...
BRÂNCUŞI *(cu însuflețire):* La şapte ani plecai în pribegie, tocmai în Târgul Jiului… Doamne, ce loc minunat!
ALEX *(scrie crispat):* Credeați că e centrul lumii!
BRÂNCUŞI *(îl fulgeră cu privirea; revine la limbajul literar):* Asta cred şi acum! *(Încordat.)* Târgul a fost şi va rămâne centrul lumii mele....
NATALIA *(desenează):* Mai departe...
BRÂNCUŞI: Tata m-a adus înapoi în sat... Păzeam oile pe malul Bistriței. Apa aceea a fost primul meu dascăl de sculptură! Bistrița m-a învățat răbdarea de a şlefui...
ALEX *(scrie, entuziasmat):* ***...*** răbdarea de a şlefui...
BRÂNCUŞI *(râde):* Doamne, ce mai pietre! Ovoidale, gestante, pline de sensuri... *(Tuşeşte.)* Acolo, în luncă, am organizat prima mea expoziție personală! Toate oile au participat la vernisaj...
NATALIA: Credeți că Sena...
BRÂNCUŞI *(aspru):* Pietrele din Sena nu seamănă cu cele din albia copilăriei mele! Au deja stil, îmi par academice... Pentru mine sunt reci şi fără grai!
ALEX *(notează):* Reci şi fără grai...

BRÂNCUŞI: Eu am crescut pe izlaz... N-am avut guvernantă! Franțuzeşte am învățat singur. Doică mi-a fost o vacă... *(Pauză.)* Şi am muncit de mic. Ucenic la un negustor de butoaie, băiat de prăvălie, birtaş. Mă jucam şi visam doar în pauza de masă. *(Oftează.)* Munca pentru copii este un supliciu...
NATALIA: Dar la Craiova?
BRÂNCUŞI: Spălam halbe de bere, în piața gării. Nouă ani am trăit în acest oraş binecuvântat... Nişte oameni buni, Dumnezeu să-i răsplătească, m-au dat la şcoală... Acolo am pus mâna pe o daltă adevărată...

Sună telefonul. Brâncuşi se opreşte. Entuziasmul său dispare.

ALEX: O, ce pacoste!
NATALIA: Nu răspunde!
BRÂNCUŞI: Răspunde, Alex!
ALEX *(ridică receptorul)* Alo! Mais qu' est-ce que vous voulez? Le maitre est malade! Non, non! Pas du tout! Au revoir! *(Închide telefonul.)*
NATALIA: Cine a fost?
ALEX: Ziarişti! Vor un interviu!
BRÂNCUŞI: Corbii se rotesc deasupra atelierului! Au miros bun. Niciodată nu se înşeală...
ALEX *(ia caietul):* Să revenim, maestre...
BRÂNCUŞI *(plictisit):* Ajunge! Ce rost au poveştile astea?
NATALIA *(continuă să deseneze):* Câteva cuvinte despre viața dumneavoastră la Bucureşti...
BRÂNCUŞI : Eram tânăr... Făceam busturi foarte simpatice. Deveneam din zi în zi tot mai clasic…
ALEX: Când ați părăsit linia tradițională?
BRÂNCUŞI *(aspru):* Eu n-am abandonat niciodată tradiția! Am întinerit-o, coborând în era începutului...
NATALIA: Ca să continuați şcoala v-ați vândut pământul?
BRÂNCUŞI *(indispus):* Cum să-l vând, mă, cum să-l vând? Am făcut un schimb… I-am dat lui Grigore partea mea de moştenire… două hectare! Am primit în schimb Europa de Vest, şi America! *(Râde.)* Bună afacere...
ALEX: Ați deschis un drum nou?
BRÂNCUŞI: Am deschis un nou labirint! Unul luminos, drept, geometrizat… Cine intră în labirintul meu nu se rătăceşte! Dar nu mai poate ieşi din el! E fără sfârşit...
ALEX: Era necesar…
BRÂNCUŞI *(exaltat):* Nu putem dăltui întruna bărbați voinici şi crupe de cai… Carne, fibră, tendoane! Martiri bătuți în cuie pe scânduri năclăite de sânge... Cadavre, cadavre şi iar cadavre! Mi-am zis: ajunge!
NATALIA: Sărutul reprezintă o fascinație neolitică...
BRÂNCUŞI *(concentrat):* E primitivist, asta vrei să spui! Aşa am vrut eu să fie! Pentru că nu Rodin, ci omul primitiv descoperi sărutul... O îmbrățişare monolitică. Întreg fundamental... Să contopeşti într-un bloc de marmură, două ființe răvăşite de dragoste... *(Pauză.)* Arta primitivă era pură... Artiştii lucrau din plăcere, nu la

comanda unor ministere! Natura era singurul lor dascăl. Nu apăruseră criticii, nici academiile...
NATALIA: La temelia lumii ați aşezat Sărutul!
BRÂNCUŞI: Exact! Sărutul este un început cosmogonic… *(Scoate din buzunar un caiet şi un creion.)* Ia sărutați-vă, voi doi!
ALEX *(încurcat):* Maestre!
BRÂNCUŞI: Sărutați-vă, oameni buni! Sunteți căsătoriți! Presupun că vă iubiți!

Natalia şi Alex se apropie, sărutându-se cu oarecare reținere.

BRÂNCUŞI: Nu aşa, mă! Ce dracu! Sunteți încă tineri! Unde vă e forța şi vigoarea? *(Autoritar.)* Îngenuncheați, unul în fața celuilalt! Dragostea e, înainte de toate, respect reciproc. Îmbrățişați-vă!

Natalia şi Alex îngenunchează şi se îmbrățişează, sărutându-se. Brâncuşi execută o schiță în caietul său.

BRÂNCUŞI: Aşa! Foarte bine! Văd că vă pricepeți!… Stop! Acum nu mişcați! În gestul vostru vreau să contopesc miliarde de foste iubiri... Miliarde de iubiri viitoare... *(Desenează atent.)* Stați, mă, nemişcați, măcar o clipă! *(Pauză.)* Vreau să fac un sărut ascendent…. Aceea nu e artă, dacă nu vă înalță sufletul măcar cu un deget... Gata! V-am cununat pentru a doua oară! Aceasta va fi nunta voastră de piatră! Veți rămâne aşa înlănțuiți, în veşnicie... *(Cască.)* Îmi trebuie o bucată de marmură... Ehei! N-a adormit încă muza lui Brâncuşi... *(Vizibil obosit.)* Dar eu am obosit... Mă lasă puterile... Şi somnul mă cheamă în noaptea lui… *(Cască.)* Somnul... Margine a uitării... Un început de moarte...

Brâncuşi ațipeşte. Caietul său cu schițe cade pe podea. Natalia şi Alex continuă să rămână îmbrățişați.

ALEX *(către Natalia, în şoaptă, privind fascinat spre Brâncuşi):* Ai auzit? Margine a uitării...
NATALIA *(încet, tulburată):* Un început de moarte...

Natalia şi Alex se ridică, apropiindu-se încet de scaunul lui Brâncuşi.

ALEX *(încet):* Trebuie să se odihnească.

Brâncuşi doarme. Alex împinge în tăcere scaunul cu rotile spre încăperea din stânga. Natalia ridică de jos caietul, privind schița.

NATALIA *(cu uimire):* Câteva trăsături... Câtă precizie!.. Şi ce economie de mijloace... Esențialul! Nimic mai mult! Ce linii sigure lasă în urma ei o mână tremurândă! *(Pune caietul pe masă. Alex revine. Mihai dă buzna în scenă.)*

Scena 4

Natalia, Alex, Mihai.

NATALIA *(mirată):* Mihai!
ALEX: S-a întâmplat ceva?
MIHAI *(gâfâie):* Iertați-mă! Am dat buzna, aşa, neanunțat... Vin direct de la club. E o chestiune arzătoare…
NATALIA: Ce vrei să spui?
MIHAI *(cu entuziasm):* Americanii ne vor scăpa de comunişti! România este aproape liberă! *(Profetic.)* Legiunea din emigrație nu doarme! Occidentul ne dă arme! Gata cu bolşevicii! Debarcăm la Constanța!
ALEX: Eşti nebun!
MIHAI *(tăios):* Eliberarea țării tale ți se pare o nebunie?
NATALIA: Pe mine vă rog să mă iertați! Am treabă la bucătărie… *(Ia plasa cu cumpărături şi se retrage.)*
ALEX *(către Mihai):* Calmează-te! Ia loc!
MIHAI *(se aşează):* În patrie domneşte teroarea roşie! Nu putem sta cu mâinile în sân!
ALEX: Ştiu, Mihai. Citesc şi eu presa...
MIHAI *(revoltat):* Ascultă! Eu nu-ți vorbesc din ziare! Eu am fugit din propria mea țară! Cinci ani am pătimit în iadul de la Sighet! Pentru ce? Delict de opinie! Floarea națiunii zace în puşcării...
ALEX: Toate acestea mă dor. Dar ce putem noi face?
MIHAI: Grupul nostru a redactat notă de protest adresată Kremlinului. *(Scoate o hârtie din geantă.)* Intelectualitatea din exil cere sovieticilor să părăsească imediat România!
ALEX *(priveşte nota, zâmbind amar):* Tare se va mai speria Moscova! Armata Roşie o să intre în panică!
MIHAI: Eşti foarte spiritual, bag seama! Important e să luăm atitudine! Lumea trebuie să vadă că ursul valah nu hibernează la infinit! *(Pauză.)* Apropo de infinit… Ce crezi? Brâncuşi va semna?
ALEX: Maestrul e bolnav... Nu suportă politica...
MIHAI *(sec):* Trebuie lămurit! E timpul să facă şi el ceva pentru țara sa!
ALEX *(se ridică revoltat):* Ascultă, Mihai!   Pentru țară, Brâncuşi a făcut mai mult decât orice partid politic…

Se aud lovituri de baston în uşa de la dormitor. Alex se îndreaptă în fugă spre uşă. Mihai se ridică.

ALEX: Maestre, vin imediat! *(În uşă îşi face apariția Brâncuşi, în scaunul său cu rotile. Alex îl ajută.)*

Scena 5

Brâncuşi, Alex, Mihai.

BRÂNCUŞI (*către Alex):* De ce mă laşi să dorm? Cine ți-a dat voie? Timpul omului bătrân e prețios! Trebuie să sculptez… Mi-ai adus material?
ALEX: Maestre…
BRÂNCUŞI *(dă cu ochii de Mihai):* Dumnealui ce vrea?
ALEX *(face prezentarea):* Domnul avocat Mihai. Luptător pentru eliberarea națională…
BRÂNCUŞI *(îi întinde mâna binevoitor):* Bravo! Libertatea este cauză sfântă... Pot să te ajut cu ceva, domnule?
MIHAI *(îi strânge călduros mâna):* Mă simt de-a dreptul flatat, maestre... Patria noastră se tânguie sub cizma bolşevică... Sunt convins că nu iubiți comuniştii...
BRÂNCUŞI *(către Alex):* Caută-mi o bucată de marmură, nu prea mare... Vreau să lucrez… *(Către Mihai.)* Ai ghicit, domnule avocat! Nu-mi plac comuniştii! Sunt nişte ticăloşi... Mai odioşi chiar decât legionarii... *(Alex iese.)*
MIHAI *(uluit):* Comparația este uşor deplasată... *(Nesigur.)* De fapt, ce opțiune politică aveți, maestre?…
BRÂNCUŞI: Ideologia mea este sublimul redus la esențe. Eu cred că frumusețea reprezintă echitatea absolută, domnule! Fac parte din partidul oamenilor sensibili. O grupare politică neînsemnată, mereu în opoziție...
MIHAI: Comuniştii vă nesocotesc opera! Am văzut oi păscând în jurul Coloanei!
BRÂNCUŞI *(cu însuflețire):* Oi? Doamne ce frumos! Foarte bine! Foarte bine! Nu-mi pot imagina o Românie fără oi! *(Visător.)* Țara mea este cea mai frumoasă stână din lume!
MIHAI *(cu dispreț):* Opincarii au ajuns la putere...
BRÂNCUŞI *(grav):* Domnule, eu am purtat opinci… De regulă, opincarii sunt oameni cinstiți, care n-au bani să-şi cumpere pantofi. Am întâlnit înțelepți în opinci, am văzut proşti cu joben şi monoclu... Eu cred că țara noastră e condusă de trepăduşi, nu de opincari. Gândeşte-te bine!
MIHAI *(mecanic):* Patrioții adevărați iubesc națiunea fără să gândească!
BRÂNCUŞI *(uşor ofensat):* Amice, cine nu gândeşte nu iubeşte! Nu există națiune fără rațiune!
MIHAI *(iritat, îi întinde nota de protest):* Vreți să semnați protestul intelectualilor împotriva ocupantului sovietic?
BRÂNCUŞI *(calm, pune nota pe masă):* Semnez! Dar să ştii că o țară nu se eliberează cu autografe!
MIHAI: Ruşii sunt nişte nemernici!
BRÂNCUŞI: Mihai, să nu râzi niciodată de o pădure, chiar dacă ai văzut în ea câțiva copaci bezmetici!

MIHAI: Guvernul lui Hruşciov vrea să…
BRÂNCUŞI *(tare):* Hruşciov? N-am auzit de el! Eşti dezinformat, prietene! La ruşi, Dostoievski e şef de stat! Rubliov, Puşkin şi Ceaikovski sunt comisari ai poporului…
MIHAI *(disperat):* Cum puteți să-i apărați? La Târgu Jiu au tras cu tractorul de Coloana Infinitului...
BRÂNCUŞI *(uşor agitat):* Zvonuri. Nu cred! N-au cum să o răstoarne! Postamentul Coloanei este întreaga Oltenie...
MIHAI *(apăsat):* O vor da jos! Vă spun eu! Pentru ei Coloana nu înseamnă nimic! Artă pentru artă. Un moft mic burghez... O vor da la topit...
BRÂNCUŞI *(tremură în scaun):* Minți, domnule avocat! Vrei să amărăşti zilele unui om bătrân... Coloana este nemuritoare...
MIHAI: Nu e suficient de înaltă!
BRÂNCUŞI *(cu lacrimi în ochi):* Gorjul nu va avea niciodată ceva mai înalt!
MIHAI *(râde):* Nu are mesaj! În vârf trebuia să-i puneți un vultur, un soldat sovietic, o flacără nestinsă…
BRÂNCUŞI *(izbucneşte):* Ce spui? Nu are mesaj? Am împletit în ea destinele a milioane de oameni! Ce vulturi, mă, ce soldați?… Deasupra ei nu poate fi decât cerul albastru! Coloana este un stâlp cosmic, prostule!
MIHAI: Maestre, vă rog frumos...
BRÂNCUŞI *(profund indignat):* Ajunge! Du-te la grădina zoologică, dacă vrei să vezi vulturi! Piei din fața mea! *(Tare.)* Alex! Alex! *(Intră Alex, tulburat, cu o bucată de marmură în brațe.)*
ALEX *(îngrijorat):* Ce s-a întâmplat?
BRÂNCUŞI *(arată spre Mihai, cu mâna tremurândă):* Domnul acesta vrea să plece! Te rog să-l conduci! Scoate-l din labirintul meu! Audiența s-a terminat!
MIHAI: Maestre, îmi pare rău! N-am fost bine înțeles...
ALEX: *(îl conduce pe Mihai, fără să lase piatra din brațe):* Mihai, te rog frumos... Nu e momentul...
MIHAI: Îmi cer scuze...
ALEX: Nu acum...
MIHAI *(stânjenit):* La revedere!
ALEX *(încurcat):* Bună ziua!

Mihai iese. Alex împinge uşa în urma lui. Continuă să țină piatra în brațe.

Scena 6

Brâncuşi, Alex.

BRÂNCUŞI *(tremură indignat):* Ai auzit, Alex? Tipul acesta obscur vrea neapărat o flacără nestinsă... Mă întreb la ce i-ar folosi! Oricum, nu se va lumina niciodată...
ALEX: Liniştiţi-vă, maestre! N-a vrut să vă supere...
BRÂNCUŞI *(mai liniştit):* Atenţie! Nu lăsaţi sufletele obscure să se ridice prea sus, că vor confisca soarele...
ALEX: E un om bun, vă repet...
BRÂNCUŞI *(cuprins de remuşcări):* Sunt convins că e bun. Mi-a spus că e gata să moară pentru patrie. Cheamă-l înapoi! Să rămână la noi la masă...
ALEX *(îi vine tot mai greu să ţină piatra):* Maestre...
BRÂNCUŞI: Unde duci bolovanul acela?
ALEX: E marmură… Dumneavoastră aţi cerut…
BRÂNCUŞI *(arătând spre masa de lucru):* Pune-o acolo! N-are rost să-o ţii în braţe… *(Alex punemarmura pe masa de lucru.)* Vezi, Alex, eu nu pot duşmăni pe nimeni mai mult de un minut. Mihai are dreptate, în felul lui… Arta mea nu e pentru toţi… *(Gânditor.)* Păţeşti ca Dumnezeu. Când te ridici prea sus, cei mici nu te mai văd. Te declară inexistent...
ALEX *(îşi ia caietul şi notează):* Când te ridici prea sus, cei mici nu te mai văd... Formidabil! Maestre, de unde scoateţi aceste gânduri?
BRÂNCUŞI: Vorbesc în dodii! Pietricele, bine şlefuite. Esenţe… *(Concentrat.)* Alex, tu ce crezi? Bolşevicii vor doborî Coloana?
ALEX *(ferm):* Niciodată! Este nemuritoare...
BRÂNCUŞI *(sceptic):* Nepieritoare este parabola Scării Celeste! Tehnic vorbind, Coloana infinirii este un stâlp de fontă şi oţel, cu baza încastrată în beton. Dacă vor să o dea jos, o vor da! E robustă, dar nu poate lupta la infinit cu puterea populară...
ALEX *(tulburat):* Cu dictatura poporului...
BRÂNCUŞI *(zâmbind amar):* Îţi dai seama? Optsprezece milioane de dictatori... *(Oftează.)* Când am plecat în Franţa i-am lăsat săraci şi proşti. Acuma, probabil sunt şi mai săraci! Şi mai proşti!
ALEX: *(notează):* Profund, caustic, spiritual...
BRÂNCUŞI: Ei cred că fac o nouă orânduire, batjocorind vechea rânduială…
ALEX: E trist…
BRÂNCUŞI*: (ridică nota de protest de pe masă):* Alex, domnul avocat a uitat acest document. E un ultimatum adresat puterii sovietice de către intelectualii lumii aşa-zis libere… Deşi nu va ajuta la nimic, semnez din toată inima! *(Semnează.)* Te rog să o înmânezi domnului avocat acum…
ALEX *(nemulţumit):* Bine, dar…

BRÂNCUŞI *(sfătos):* Te-am rugat şi eu să duci o notă de protest, şi tu protestezi… *(Alex oftează, ia nota de protest şi iese.)*

Scena 7

Brâncuşi.

Se deplasează cu scaunul pe rotile până în dreptul bancului de lucru. Studiază cu atenție bucata de marmură.

BRÂNCUŞI: Aşa… În acest bloc, de milioane de ani doarme un vis al meu. *(Ia o daltă de pe banc.)* Îl voi trezi eu, cu această unealtă? Îl voi putea elibera, de sub povara materiei de prisos? *(Mângâie piatra.)* Piatra nu cedează uşor. E încăpățânată… Vrea să fie mângâiată îndelung, ca orice femeie… Sculptorul trebuie să lovească blând, cu măsură… *(Ridică ciocanul.)* Avea dreptate neamțul acela, Nietzsche… Se poate face filozofie cu ciocanul…

Începe să sculpteze, stând în scaunul său de invalid, cu lovituri rare, îndelung gândite. Lucrează şi vorbeşte.

BRÂNCUŞI: Aşa-mi trebuie! M-am înfundat în Fundătura Ronsin! Orice labirint se termină cu o fundătură. Din fericire, fundătura mea este la Paris… *(Priveşte Cocoşul.)* Academia română s-a pronunțat: n-are nevoie de cocoşii mei! Asta e! Lor le trebuie cocoşeii de aur ai burgheziei… Tovarăşul Călinescu susține că eu, Constantin Brâncuşi, nu sunt un creator, fiindcă nu mă exprim „prin mijloace esențiale”… *(Zâmbeşte amar.)* Poate că port şi eu o vină! Trebuia să fi întins o mână noilor guvernanți… Intram astfel în grațiile bolşevicilor… *(E obosit. Loveşte tot mai rar cu dalta.)* Aş putea sculpta chiar acum o colectivistă mulgând vacile „prin mijloace esențiale”… *(Râde.)* Principesa X pe semănătoare, cariatida puterii populare! *(Pauză.)* Nu, nu! Am creat sculpturi pentru orbi! Pentru proşti, niciodată! *(Oftează obosit.)* Artiştii cei mari ai țării mele trag la jug… Jalea ciopleşte mineri vânjoşi, oțelari de nădejde… Opera lui Ressu e plină de tractoare! O, Doamne! Mi-e frică să mă întorc la cuibul meu… Vremuri sumbre pentru o pasăre măiastră…

Sculptează tot mai greu. Gâfâie obosit. Pune ciocanul pe bancul de lucru. Continuă să țină dalta în mână…

BRÂNCUŞI: Gata! Sunt bătrân! Materia aceasta e prea tare pentru mine… *(Pauză.)* Dar nu renunț… Voi lucra în tei. Lemnul se sculptează uşor, pentru că seamănă cu omul. Are sufletul cald… Şi n-are viață lungă… *(Resemnat.)* Avea dreptate Alexandru Graur. Sunt un începător… *(Îşi priveşte lucrările.)* Am semnat un început de lume…

Lasă dalta să-i scape din mână. Intră arhiepiscopul Teofil.

Scena 8

Brâncuşi, Teofil.

TEOFIL: Cerul să te ocrotească, maestre!
BRÂNCUŞI: Fii binevenit, sfinția ta! Aşează-te, fii bun, lângă ce-a mai rămas din robul lui Dumnezeu Constandin…

Teofil îl sărută creştineşte pe Brâncuşi. Se aşează pe un scaun pătrat, în dreapta artistului.

TEOFIL: Fiule, nu-ți pierde speranța! Bunătatea Sfântului Duh e fără margini…
BRÂNCUŞI: Am vrut să-ți vorbesc, părinte! Îl iubesc pe Dumnezeu… Deşi, toată viața m-am închinat unor chipuri cioplite.
TEOFIL: Te-ascult…
BRÂNCUŞI: Părinte, clepsidra mea e aproape goală. Mi-a mai rămas un pumn de nisip…
TEOFIL: Totul e trecător în această grădină…
BRÂNCUŞI: Nu, părinte! Esența lucrurilor este nepieritoare. Sper că nu vorbesc cu păcat…
TEOFIL: Nepieritor e doar Duhul Sfânt, înainte de care n-a existat nimic…
BRÂNCUŞI: Exact! Acel nimic preexistent mă frământă. Eu cred că la început, din nimic, Dumnezeu a sculptat Oul Primordial, în care a pus, cu meşteşug, secretul vieții… A lăsat acest ou pe nisip, în grija soarelui! După care a plecat în cer, să privească…
TEOFIL *(zâmbind):* Iată o interpretare liberă, mai puțin teologică, a Genezei… Oricum, fascinantă…
BRÂNCUŞI: Înainte de toate, într-un ou se ascunde speranța altui ou. Astfel, oul cel fragil e mai longeviv decât piatra. Veşnicia organică subzistă tocmai în această interminabilă omletă… În fond, ce e Pământul?! Un ou divin, care se tot învârte…
TEOFIL: Adevărat…
BRÂNCUŞI: Perfecțiunea trebuie să fie născătoare. Nu e sferică, ci ovoidală. Eterne sunt doar formele capabile să se reproducă…
TEOFIL *(neliniştit):* S-ar putea înțelege că Dumnezeu însuşi nu e veşnic…
BRÂNCUŞI: Ba da, părinte. Pentru că şi El a avut un Fiu…
TEOFIL: Dumneata ai copii?
BRÂNCUŞI *(cu emoție):* Sunt cel mai fericit tată! Am mulți copii. I-am făcut din lut şi le-am suflat în nări! Îi găseşti prin toate muzeele… Sunt copiii mei, spirit din spiritul meu…
TEOFIL: Şi arta dumneata? Are ea puterea de a se perpetua?
BRÂNCUŞI: Desigur! Ea se va regenera mereu, în cugetul inepuizabil al lumii care vine…

TEOFIL: Ai creat şi obiecte sacrale… Un crucifix, dacă nu mă-nşel…
BRÂNCUŞI: Toată opera mea e dedicată Ființei Supreme. Unui Dumnezeu conciliator: creştin, musulman, vedic, budist…
TEOFIL *(zâmbeşte):* Dumneata ai sculptat Vrăjitoarea? A fost un început de erezie?
BRÂNCUŞI *(râde):* Un trunchi de arțar, cu două ramuri gemene! Aşa a crescut în pădure. Vrăjitoarea e opera lui Dumnezeu, părinte! Eu doar am finisat-o…
TEOFIL: Pomeneşti prea des numele Domnului…
BRÂNCUŞI: Sunt aproape de El, mai mult ca oricând… E singurul meu prieten…
TEOFIL: Fiule…
BRÂNCUŞI: Da, părinte! Dumnezeu mi-e prieten, nu stăpân! Vine des în atelierul meu…
TEOFIL: De necrezut…
BRÂNCUŞI: Da, da! În acest atelier, Domnul s-a coborât mereu. Am făcut mii de opere împreună. Credeți că reuşeam fără ajutorul Lui? *(Devine grav.)* Părinte, eu trebuie să plec…
TEOFIL *(mirat):* Poftim?
BRÂNCUŞI: Sunt un copac fugar… Mă cheamă înapoi rădăcinile!
TEOFIL *(mirat):* Unde?
BRÂNCUŞI: Acasă! În pădurea copilăriei… N-am mai fost acolo de zeci de ani…
TEOFIL: Când vrei să pleci?
BRÂNCUŞI *(în şoaptă):* La noapte!
TEOFIL: O, fiule, eşti tare slăbit…
BRÂNCUŞI: Părinte, nu mai pot să aştept! Casa mea a căzut în paragină! Gardul e la pământ… Buruienile au năpădit ograda… În livadă, s-au uscat vişinii şi merii…La crucea mamei, doar vântul plânge…
TEOFIL: Şi când te vei întoarce?
BRÂNCUŞI: Binecuvântează-mă, sfinția ta! Sunt gata de drum! Am luat o hotărâre! Plec. Şi nu mă voi întoarce niciodată…
TEOFIL *(pune patrafirul pe capul lui Brâncuşi):* Binecuvântează Doamne pe robul Tău Constandin şi iartă-i lui toate greşelile ce le-a săvârşit, cu voie sau fără de voie, cu fapta, cu vorba sau cu gândul... Amin*! (Îngenunchează în fața lui Brâncuşi, strângându-i mâna)* Mergi cu bine, fiule! Văd în ochii tăi o văpaie ce va arde de-a pururi… Mergi, fericitule! Du-te şi sărută acel pământ necăjit de oameni şi vremuri…

Arhiepiscopul Teofil îl sărută pe frunte se ridică şi iese. Brâncuşi stă nemişcat în scaunul său cu rotile. Are lacrimi în ochi.

Scena 9

Brâncuşi.

BRÂNCUŞI: Ce sunt eu? O virgulă între două veşnicii… Sunt fir de nisip, dar fără mine, mai gol va fi pustiul! Pentru că nici piramidele nu sunt eterne. Şi nu vor dăinui mai mult decât postamentul lor planetar… *(Pauză.)* Strămoşii mei au fost mai înțelepți decât egiptenii… Ei îşi făceau sicrie de brad, nu sarcofage! Nu poți înşela moartea, ascuns într-o ladă de piatră… *(Pauză.)* În fond, ce e viața? Dragoste, contemplare, eliberare… Gata! Am iubit şi am contemplat destul! A sosit vremea să mă eliberez… Vârsta amăgirilor a trecut. Deasupra nu văd nimic. Doar coaja albastră a oului ceresc. E timpul să plec! Să-mi fac pernă din oasele mamei mele… *(Din scaun, se apleacă şi ridică dalta.)* Dalta, o iau cu mine… Voi sculpta şi Dincolo! *(Zâmbeşte.)* Vreau să fac Raiul şi mai frumos… *(Intră Alex.)*

Scena 10

Brâncuşi, Alex.

BRÂNCUŞI *(vesel, complet schimbat):* Străinii m-au acceptat repede… Dalta ştie să vorbească fără dicționare! Alex, în artă trebuie să îndrăzneşti. Am găurit din lateral un craniu de lemn. I-am spus „Socrate"…
ALEX: Maestre, găurile acelea mi s-au părut exagerat de mari…
BRÂNCUŞI: Aşa trebuie să fie urechile unui filozof! Minte luminată are cel ce-şi deschide larg ferestrele spre lume…
ALEX: Ce frumos! Stați puțin, să notez… *(Scoate caietul şi notează.)*
BRÂNCUŞI: În orice compoziție există un simbol dominant! Socrate e numai urechi! Şeful – o gură mare…
BRÂNCUŞI: Maestre, ce credeți că e arta?
BRÂNCUŞI: Să faci lumea să vadă frumosul invizibil…
ALEX: Cum se poate atinge acest țel?
BRÂNCUŞI: Prin sinteză! Învață de la plante! Arta este în primul rând fotosinteză… Un câmp cu narcise… O mare de flori, înălțată din noroi şi lumină…
ALEX: Dumneavoastră iubiți florile. De ce nu vă colorați lucrările?
BRÂNCUŞI: Formele spațiale au nevoie de lumină, nu de vopsele! Dacă îmi trebuia culoare, mă făceam zugrav…
ALEX: Maestre, eu sunt pictor…
BRÂNCUŞI: Iartă-mă, Alex! N-am vrut să te rănesc… Voi pictorii vă puteți manifesta în mii de nuanțe! Vă permiteți subtilități de tot felul… Eu trebuie să fac ochi expresivi, cu dalta şi ciocanul…
ALEX: Cum reuşiți?
BRÂNCUŞI: Simplu! Scoți esența, o aşezi pe un soclu minuscul…Vei obține un efect uriaş!
ALEX: În ochi se scaldă expresia…
BRÂNCUŞI: Ochii, băiete! Esența! Restul e culturism, bicepşi, umplutură…
ALEX *(trist):* Eu nu voi izbuti niciodată…
BRÂNCUŞI: Alex, dacă vrei să ajungi artist mare, nu zăbovi la umbra marilor maeştri!
ALEX: Ştiu, maestre…
BRÂNCUŞI: Caută-ți drumul tău! Dă-i dracului de maeştri! Învață de la ei ce trebuie şi mergi mai departe! Sunt stejari găunoşi!
ALEX *(răsfoieşte caietul):* Am reținut! *(Citeşte.)* „Nimic nu se înalță la umbra măreților arbori."
BRÂNCUŞI: Doar ghioceii! Flori gingaşe, dar efemere… Înfloresc pe zăpadă. Se scutură repede, înainte ca pădurea să se trezească…
ALEX: Eu rămân aici, maestre! Poate că sunt un simplu ghiocel…
Dumneavoastră nu umbriți! Sunteți un arbore care împrăştie lumină…

BRÂNCUŞI *(zâmbind amar):* Ai dreptate! Mi-am pierdut umbra, Alex! Toamna, ca un vameş, mi-a jefuit ultimele frunze… Asta sunt eu: un copac desfrunzit care se încăpăţânează să freamăte…
ALEX *(notează):* Un copac desfrunzit…

Brâncuşi porneşte patefonul. Se aude, în interpretarea Mariei Tănase, cântecul Tri-hu-ri-hu! (Ca din tulnic.)

BRÂNCUŞI: Ascultă, Alex… Cântă măria sa Măria, doamna muzicii neamului nostru… Vocea acestei muieri îţi umple sufletul…
ALEX *(naiv):* A fost sau nu iubita dumneavoastră?
BRÂNCUŞI *(evită răspunsul):* Arta ei e sublimă… Vine când o chemi, apoi se duce… *(Oftează. Muzica trece în surdină.)* Arta mea trebuie să stea mereu în picioare… *(Intră Natalia, purtând un şorţ de bucătărie.)*

Scena 11

Brâncuşi, Alex, Natalia.

NATALIA: Maestre! Am venit să vă termin portretul…
BRÂNCUŞI: Credeam că vrei să pui masa! S-a făcut târziu…
NATALIA: Cina este gata. Dar, aşa cum ne-aţi învăţat: arta, înainte de toate! *(Îşi ia cartonul şi începe să deseneze.)* Alex, treci la bucătărie…
ALEX: Bine, dar asta e curată discriminare! Ce, eu nu sunt artist?
BRÂNCUŞI *(vesel):* Să ştii, Alex, că arta bucătarilor e cea mai căutată. Aşadar, ia spune-i voi, artiştilor, ce vom mânca la cină…
NATALIA *(desenează, zâmbind enigmatic):* Vă lăsăm să ghiciţi…
ALEX: E o surpriză…
BRÂNCUŞI *(bine dispus):* Aşa? Puneţi la încercare răbdarea unui bătrân flămând? Staţi puţin să adulmec… *(Trage aer puternic în piept.)* Simt un miros cunoscut… Nu se poate!… Nu-mi vine să cred!… Mălai copt?…
NATALIA *(cu bucurie copilărească):* Aţi ghicit, aţi ghicit!
ALEX: Bravo!
BRÂNCUŞI *(cu lacrimi în ochi):* Turtă de mălai, coaptă la Paris! Măi copii, măi…
NATALIA *(continuă să deseneze):* Şi mai avem o surpriză…
ALEX: Una şi mai mare…
BRÂNCUŞI: Ia să vedem… *(Inspiră aer în piept. Faţa i se luminează.)* Incredibil! … M-aţi dat gata!… Urzici! Urzici!
ALEX: Urzici!
NATALIA: Cu zeamă de varză!
BRÂNCUŞI *(vesel):* Nemaipomenit! Asta da, surpriză! În Tibet, Milarepa a mâncat trei ani numai urzici! Şi el voia să zboare… Slăbise tare mult, mai să-l ia vântul! Se ascuţise la trup, dar şi la minte… Urzicile ne fac înţelepţi…
NATALIA: Cina e gata! Portretul, de asemenea…
ALEX *(privind portretul):* Destul de reuşit…
BRÂNCUŞI *(serios):* Dă-mi să văd!
NATALIA *(îi întinde portretul lui Brâncuşi):* Ar trebui finisat…
BRÂNCUŞI *(gânditor, privind portretul):* Nu e rău… *(Către Natalia.)* Nu pot judeca lucrarea ta în mod obiectiv! *(Râde.)* M-ai cumpărat cu zeamă de urzici…
NATALIA *(serioasă):* Maestre, vă rog să fiţi sincer!
BRÂNCUŞI *(priveşte îndelung portretul):* Aşa de tare m-am ramolit?
ALEX: Maestre…
BRÂNCUŞI *(grav):* E un portret cuminte, convenţional! *(Tare.)* Acesta nu sunt eu!
NATALIA *(tristă):* De ce?
BRÂNCUŞI *(agită portretul, îndârjit):* Individul acesta seamănă prea mult cu mine! Ţi-am spus! Acesta nu sunt eu! *(Priveşte iar portretul.)* De ce atâta barbă? Trei fire erau de-ajuns! Eşti artistă, Natalia, nu aparat de fotografiat! *(Sună telefonul.)*

NATALIA *(rece, către Alex):* Nu răspunde!
BRÂNCUŞI: Răspunde, Alex!
ALEX *(ridică receptorul.)* Alo? Domnul John Popescu? Bună seara! Sunteți la Chicago? *(Surprins.)* Cum? În gară la Paris?! Îmi pare rău! Maestrul nu vă poate primi! E obosit… Poftim? Vreți să comandați o Coloană? *(Brâncuşi tresare.)* O Coloană fără Sfârşit? La ora aceasta? *(Brâncuşi se apropie de Alex.)* Domnule John, toate au o limită…
BRÂNCUŞI *(emoționat):* Dă-mi telefonul, Alex! *(Alex îi întinde receptorul.)* Alo, John! Despre ce Coloană vorbeşti? Unde? Pe malul lacului Michigan? *(Tot mai agitat.)* Din oțel inoxidabil!? V-ați gândit bine? Costă o grămadă de bani! *(Pauză.)* Ce spui? Ați înnebunit? *(Uluit.)* Patru sute de metri?!… Mâna omenească nu a durat niciodată ceva atât de înalt!… *(În culmea entuziasmului.)* Vino! Te aştept! Vreau să stăm de vorbă! Nu mâine, prietene! Acum!

Brâncuşi închide telefonul. Este extrem de agitat. Alex şi Natalia tac resemnați.

BRÂNCUŞI: Vă dați seama? O Coloană cu vârful pierdut în nori… Oțel inoxidabil şlefuit… Piramide vechi, stilizate, puse cap la cap*… (Vocea îi tremură.)* Va fi tot ce vreți voi: arbore al cunoaşterii, „axis mundi”, cale verticală spre cer, testamentul meu spiritual, Mioriță în trei dimensiuni, Luceafăr spațial, geometrizat până la absolut, stâlp funerar dăltuit în eternitate… *(Gâfâie. Dă semne de sufocare.)* Va fi… va fi una… din minunile lumii…

Brâncuşi se sufocă. Se zbate în scaunul cu rotile, ducându-şi mâinile la piept. Alex şi Natalia îi vin în ajutor…

ALEX *(disperat):* Maestre!
NATALIA *(stăpână pe sine, către Alex):* Nu te pierde cu firea! *(Îi stropeşte lui Brâncuşi fața cu apă rece.)* Îşi va reveni! *(Apăsat.)* Trebuie să-şi revină! Deschide larg fereastra! Are nevoie de aer…

Alex deschide fereastra. Revine lângă Brâncuşi.

NATALIA *(îi ia pulsul):* Inima bate normal… Cred că l-a doborât entuziasmul… Intensitatea propriei trăiri… Du-te vizavi, la doctorul Aldescu! Să vină repede! *(Alex iese în fugă.)*

Scena 12

Brâncuşi, Natalia.

Brâncuşi zace, fără cunoştinţă, în scaun. Natalia, în genunchi, îi frecţionează mâinile.

NATALIA: Mâinile acestea făcătoare de minuni au obosit… Artistul, dincolo de toate, este un om… *(Îi priveşte palma.)* Din palma aceasta plină de bătături, păsări măiestre au zburat în lume! Curios! Linia vieţii lui pare un zigzag continuu… Ceva fără sfârşit!
BRÂNCUŞI *(îşi revine treptat; intră într-un uşor delir):* Mărie, Mărie… Artiştii sunt călăuze ale singurătăţii… Pentru artist, căsnicie înseamnă moarte…Tu eşti privighetoare… Te-ai logodit cu cântecul românesc… *(Natalia se ridică, apropiindu-se de patefon.)* Acolo, în Carpaţi, trebuie să cânţi tu, Mărie, nu la Paris! Nu te părăsesc, iubito! Îmi urmez calea… Atâta tot! Cântă, Mărie! Alină jalea poporului meu…

Natalia porneşte patefonul. Se aude cântecul „ Cine iubeşte şi lasă / Dumnezeu să-i dea pedeapsă / Târâişul şarpelui / Şi pasul gândacului …” în interpretarea Mariei Tănase. Brâncuşi îşi revine. Ochii îi strălucesc. Priveşte în gol. Muzica trece în surdină.

BRÂNCUŞI: Primăvara mea e departe. Şi totuşi, pasărea aceasta mie îmi cântă… Tot ce am iubit am lăsat: casă, pământ, femeie… Le-am părăsit pentru nişte himere din lemn şi piatră… Şi Dumnezeu m-a pedepsit… Mi-a dat să mă târăsc, precum şarpele… *(Pauză.)* Cumplită caznă, pentru cel ce visa să zboare… *(Se apropie cu scaunul de operele sale din centrul scenei.)* Mi-am irosit viaţa pentru aceşti idoli reci… Nimeni nu are nevoie de ei… *(Ridică bastonul.)* Îi voi distruge…

Natalia se apropie. Îl reţine, cu energie.

NATALIA: Maestre! Idolii aceştia sunt nemuritori…
BRÂNCUŞI *(se prăbuşeşte în scaun, resemnat):* Femeie! Ce ştii tu despre nemurire?…Moartea e peste tot. Mişună întruna prin bordeie, palate… Oare cât valorează nemurirea pe o planetă muribundă?

Intră Doctorul Aldescu, însoţit de Alex.

Scena 13

Brâncuşi, Natalia, Alex, Doctorul

DOCTORUL *(emoționat):* Bună seara, maestre…
BRÂNCUŞI *(îşi înclină uşor capu, fără să-l privească):* Dumnealui cine e?
ALEX: Maestre, nu-l recunoaşteți? E doctorul Aldescu…
BRÂNCUŞI: Aldescu? De-al nostru, aşadar… Încă unul fugit din Bărăgan, ca să facă parale la Paris! *(Clătinându-şi capul.)* Doctore, unde ți-e coasa?
DOCTORUL *(încurcat):* Maestre…
BRÂNCUŞI *(distant):* Zău, aşa! Spui că eşti doctor, şi nici măcar n-ai coasă! *(Pauză.)* Apropie-te! Bănuiesc că vrei să pipăi bătrânul meu biftec… *(Saltă mâinile.)* Mă predau! Îți stau la dispoziție…

Doctorul îl consultă atent, îi ia pulsul, îl ascultă cu stetoscopul.

ALEX *(către Doctor):* Nu poate fi ceva serios…
NATALIA: E foarte obosit…
DOCTORUL: Maestre, dormiți bine noaptea?
BRÂNCUŞI: Visez exagerat de mult, doctore! Visez întruna. Cai şi fântâni, în mod deosebit…
DOCTORUL: Pulsul e slab…
BRÂNCUŞI: Uite, mi-a apărut în vis calul lui Borgia! Numai muşchi şi trufie! Cal imperial, hrănit cu ovăz şi turtă dulce… *(Oftează.)* O, unde sunt căluții sfioşi şi sprinteni ai copilăriei mele?!
DOCTORUL: Inima e slăbită…
BRÂNCUŞI: Arta trebuie să aducă bucurie. Am vrut să fac o fântână monument la Peştişani… Le-am spus țăranilor: nu vă speriați, mă! O să vă adăpați caii la o capodoperă… *(Către Doctor, ironic.)* Ei, doctore! Ai găsit buba?
DOCTORUL: Aveți nevoie de odihnă…
BRÂNCUŞI *(zâmbind):* Îmi recomanzi o eră de somn…
ALEX: Maestre…
BRÂNCUŞI: Nu mă sperie somnul! Atâtea ere am dormit! Atâtea ere voi mai dormi… *(Către Doctor.)* Ce nume poartă, Doctore, această suferință?…
DOCTORUL: „Myodegeneratio cordis in descompensatione”
BRÂNCUŞI *(zâmbind amar):* Oho! Mă pregătisem să plec în manieră clasică! Dumneata, Doctore, îmi propui o evadare suprarealistă…
DOCTORUL: Nu e nimic grav! Liniştiți-vă, maestre…
BRÂNCUŞI *(calm, degajat):* Am vrut să fac o fântână țărănească în memoria lui Spiru Haret… Proiectul a fost respins de Morțun! El n-a priceput nimic, pentru că nu era țăran. Era doar ministru…
DOCTORUL: Maestre, vă las aceste pastile. Luați câte trei pe zi…
BRÂNCUŞI *(absent):* A săpa fântâni e mai înălțător decât a zidi piramide…

ALEX *(notează):* A săpa fântâni…
DOCTORUL: Încercați să vă odihniți…
BRÂNCUŞI: Mi-ar trebui un câine! Unde-i cățeluşa mea? Unde-i Polar?
NATALIA: A murit, Maestre…
BRÂNCUŞI: Păcat! Cățeaua aceea avea simț estetic rafinat. Trăise atâția ani printre artişti. *(Râde.)* Era tare mândră! Ştia că e cățeaua lui Brâncuşi… Ei trebuia să-i ridic statuie, nu lui Vitellius! *(Către Doctor.)* Am înțeles, Doctore… Şapte pastile pe zi!
DOCTORUL: Trei, maestre…
BRÂNCUŞI: Prietene, dar eu vreau să mă vindec mai repede! Dumneata nu vezi ce-am ajuns! Un bust, ce se leagănă pe un soclu prevăzut cu rotile…
DOCTORUL: Trebuie să vă odihniți…
BRÂNCUŞI *(iritat, către Alex):* Alex, să-mi aduci un câine! Un bătrân ca mine are nevoie de un suflet răbdător… Crezi că nu ştiu cât sunt de dificil?
ALEX *(ascultător):* Maestre, vă aduc un cățel!… *(Un clopot bate miezul nopții.)*
BRÂNCUŞI *(hotărât):* N-am timp să-l cresc! Mie îmi trebuie câine în toată firea!
ALEX *(supus):* Mâine! Promit că vă aduc un câine matur!
BRÂNCUŞI *(furios):* Mâine, mâine, mâine! *(Către Doctor.)* Iată boala incurabilă a românilor, doctore! Sindromul amânării! Eternitatea lor înseamnă mâine!…
NATALIA: Linişțiți-vă, maestre!
BRÂNCUŞI: Mâine… *(Pauză.)* Se bătu miezul nopții… Şi ultimul meu mâine se prefăcu în azi… *(Ațipeşte. Respiră greu.)*
ALEX *(notează, crispat):* Ultimul meu mâine…
DOCTORUL *(în şoaptă, îndreptându-se spre ieşire):* Este slăbit, surmenat… Are nevoie de multă odihnă… Medicamentele să le ia regulat… La nevoie, chemați-mă!

Alex îl conduce pe Doctor în tăcere. Doctorul iese.

Scena 14

Brâncuşi, Natalia, Alex.

Brâncuşi doarme în scaunul său cu rotile. Alex răsfoieşte caietul cu însemnări. Natalia îi potriveşte lui Brâncuşi pătura. Cei doi discută cu voce scăzută.

ALEX *(citeşte din caiet):* În fiecare zi călcăm în picioare pământul care ne hrăneşte…
NATALIA *(citează din memorie):* În fiecare an trecem nepăsători prin ziua morții noastre…
ALEX *(citeşte):* Înaripează-ne, Doamne! Pământul e plin de frumusețe! Nimic nu trebuie călcat…
NATALIA *(citează):* Nu invidia piatra! Nici ea nu e veşnică. Şi pe deasupra mai e şi rece…
ALEX *(citeşte):* Dacă moartea e somn, Doamne, lasă-ne măcar puterea de a visa…

Moment de linişte. Se aud bătăi violente în uşa de la intrare. Natalia şi Alex aleargă să deschidă. Brâncuşi, trezit din somn, priveşte absent. Intră John şi Robert, foarte gălăgioşi. Robert începe imediat să fotografieze.

Scena 15

Brâncuşi, Natalia, Alex, John, Robert

NATALIA *(către John şi Robert):* Mai încet, pentru numele lui Dumnezeu!
JOHN: Hallo!
ROBERT: Good evening!
JOHN: Buna seara…
ALEX *(indispus):* Domnilor… E aproape dimineață…
JOHN *(se uită la ceas):* Îmi pare foarte rău! La noi în Michigan e încă seară… Cât e ora la voi?
NATALIA: Două fără un sfert…
JOHN *(mirat):* Două noaptea? Într-adevăr, e târziu! Dar maestrul a insistat…
BRÂNCUŞI: Alex! De unde vine atâta zgomot?
ALEX: Din America, maestre… A sosit domnul John Popescu, de la Chicago…
BRÂNCUŞI *(cu voce isterică):* Mi-e foame! Natalia, Alex! Aşa nu se mai poate! Mă țineți flămând! O faceți special!

Natalia şi Alex se retrag în grabă la bucătărie.

Scena 16

Brâncuşi, John, Robert.

JOHN *(se apropie de Brâncuşi, cu mâna întinsă):* Sir Brâncuşi? Încântat… Noapte bună… *(Robert fotografiază momentul.)*
BRÂNCUŞI *(absent, îi strânge mâna cu răceală):* Brâncuşi nu-i acasă, prietene! Eu sunt Costache, paracliserul bisericii ortodoxe din strada Jean de Beauves, numărul 9 bis… *(Apăsat.)* Să nu mai aud de Brâncuşi! L-am părăsit…A umblat în pielea mea optzeci de ani! Acuma e prea greu! Nu-l mai pot duce…
JOHN *(derutat):* Unde este maestrul?
BRÂNCUŞI: Habar n-am! Umblă peste tot. Sare din muzeu în muzeu, din bienală în bienală! Oltean norocos, născut cu stea în frunte! Să-i fie de bine! Gata! Ne-am despărțit! El, Brâncuşi, eu, Costache…
JOHN *(râde, neîncrezător):* Glumiți, maestre…
BRÂNCUŞI *(iritat):* Maestre, maestre, maestre! Ați înnebunit? Chiar nu mai vrea nimeni să-mi spună Costache?
ROBERT *(îl fotografiază pe Brâncuşi, de aproape, ostentativ):* O.K.! Very nice, sir!
BRÂNCUŞI *(Zâmbind, către Robert):* Tu eşti reporter… Se cunoaşte, după tupeu… Uite! Îți dau o ştire de pagina întâi… Scrie că am murit!

Robert nu înțelege. Continuă să zâmbească şi să fotografieze.

JOHN *(mirat)* : Brâncuşi mort? Nu se poate!
BRÂNCUŞI: Nu Brâncuşi, mă! V-am spus! Acela este nemuritor, dă-l dracului! Eu vorbesc de bietul Costache…
JOHN *(râde):* Înțeleg… Sunteți subtil… Noi am venit să vă luăm la Chicago…
BRÂNCUŞI: Prea târziu…
JOHN: Vrem cea mai înaltă Coloană a lumii! Patru sute de metri…
BRÂNCUŞI *(face ochii mari):* Dumnezeule…
JOHN: Oțel inoxidabil, şlefuit! Va străluci de-a pururi…
BRÂNCUŞI *(grav):* Discutați cu Brâncuşi! Eu nu mai am putere!
JOHN *(zâmbeşte cu tâlc):* Maestre, banii nu contează…
BRÂNCUŞI: Ştiu! Voi puteți face Coloane din teancuri de dolari!
JOHN *(scoate o hârtie din geantă.)* Semnăm contractul? O Coloană gigant…
BRÂNCUŞI *(hotărât):* Nu! Rămâne cum a fost! Cea din Gorj va fi cea mai înaltă…
JOHN *(dezamăgit):* Maestre! Avem bani mulți!
BRÂNCUŞI *(ursuz):* Să fiți sănătoşi!
JOHN: Poate ne vindeți altceva… *(Se uită prin atelier.)* Frumoase lucrări…
BRÂNCUŞI *(înviorat):* Atinge-le, John! Nu-ți fie frică! Pipăie sculptura, dacă vrei să simți bucuria artei! Nu te lua după muzeografi! Exponatele trebuie atinse…

JOHN *(mângâie Pasărea de aur):* E frumoasă! Expresivă… *(Pauză.)* …dar plină de praf… *(Îşi priveşte palmele.)* Va trebui să mă spăl…
BRÂNCUŞI: Prostule! Trebuia să te speli înainte să atingi Pasărea! *(Dezamăgit.)* Stai liniştit! Acela nu e praf, ci polen al frumuseții, din marmură nepieritoare… El se prinde de aripi candide, nu pe labe de urs…
JOHN: Pot să cumpăr această Pasăre?
BRÂNCUŞI: Nu!
JOHN: De ce?
BRÂNCUŞI De aia!
JOHN *(încurcat):* Poate altceva… *(Se opreşte în dreptul putinii din colț.)* Ce reprezintă această operă, maestre?
BRÂNCUŞI: O putină!
JOHN: O putină suprarealistă?
BRÂNCUŞI: O putină de varză!
JOHN: Wonderfull! E făcută de dumneavoastră?
BRÂNCUŞI: Păi de cine? *(Robert fotografiază putina.)*
JOHN *(examinează atent putina):* O capodoperă! Numai lemn şi metal… *(Loveşte putina cu degetul.)* Şi ce sunet misterios! E vuietul istoriei noastre milenare…
BRÂNCUŞI *(râde):* Bravo! Dumneata înțelegi sculptura în profunzime…
JOHN *(entuziasmat):* Maestre! Cumpăr această putină! Plătesc cincizeci de mii de dolari!
BRÂNCUŞI: John, proştii voştri sunt mai proşti chiar decât ai noştri! Ai voştri însă au mai multe parale…
JOHN: Şaizeci de mii…
BRÂNCUŞI *(tare):* Nu!
JOHN: O sută!
BRÂNCUŞI: Nu pot să o vând, domnule! Acolo e toată rezerva mea de varză… *(Iritat.)* Gata! Plecați! Lăsați-mă! Vreau să rămân singur!… Alex! Natalia! *(Alex şi Natalia intră în grabă.)*
ALEX: Maestre…
BRÂNCUŞI *(arătând spre John şi Robert):* Dumnealor vor să plece! Condu-i, te rog!
JOHN: Bine, dar…
ALEX *(îi conduce pe cei doi spre ieşire):* Ne cerem scuze… Maestrul e foarte obosit… Cred că înțelegeți situația…

John şi Robert ies.

Scena 17

Brâncuşi, Natalia, Alex.

BRÂNCUŞI *(autoritar):* Alex! Cheamă-i înapoi!
ALEX *(mirat):* Abia au plecat…
BRÂNCUŞI: Fugi după ei! Prinde-i! *(Alex iese după cei doi.)* Ehe… Eu am rezolvat paradoxul broaştei țestoase. I-am pus aripi… Ahile, o fi el grec isteț, dar n-o va ajunge niciodată… *(Către Natalia.)* Mâncarea-i gata?
NATALIA: Da, maestre…
BRÂNCUŞI: Piatra mea de hotar nu desparte nimic… Ea îndeamnă la înfrățire… Ordine înseamnă geometrie. Să nu-ți fie teamă de linia dreaptă, Natalia! Muchea este esența a două plane… Locul unde năzuințele lor se contopesc… Dreapta este imperativă. N-ai de ales! Spre infinit, înainte…

Intră John şi Robert, însoțiți de Alex.

Scena 18

Brâncuşi, Natalia, Alex, John, Robert.

BRÂNCUŞI *(foarte politicos):* Veniți înapoi, oameni buni! De ce fugiți? Luați loc la masă! Nu puteți pleca aşa din bordeiul unui rumân… Natalia, unde eşti fată! Ajută-mă să dau de pomană! Sunt străini, ca şi noi… Alex, pune străchini pe masă, pune linguri de lemn! *(Râzând.)* Ia scoate tu argintăria mea de la Horezu… Acolo jos e un ulcior cu rachiu…

Alex pune pe masa joasă, rotundă, un ştergar țărănesc, cinci străchini şi linguri. Pe o tavă, Natalia aduce un mălai copt şi o oală de lut, din care se ridică aburi. Alex aduce ulciorul cu rachiu şi cinci căni de lut.

JOHN: Maestre, sunteți atât de ospitalier!
BRÂNCUŞI: Aşa e neamul nostru, John. Şi aşa trebuie să rămânem, chiar dacă ne-am risipit în lume… *(Către Robert.)* Seat down, please, Now you are my guest!
ROBERT *(ia loc la masă, bine dispus:)* Thank you, mister Brâncuşi!
ALEX: Maestre, luați loc la masă!
BRÂNCUŞI: Mulțumesc, dragii mei…

Alex şi John se aşează şi ei la masa rotundă. Alex pune mâncare în cele cinci străchini. Natalia împarte mălaiul.

BRÂNCUŞI: Natalia! Dă-le şi câte o lumânare! Pentru sufletul celui plecat… Să aibă lumină pe lumea cealaltă…
JOHN: Cine-a plecat, maestre?
BRÂNCUŞI: Parcă mai poți să ştii! În fiecare clipă cineva pleacă, cineva vine…

Natalia pune pe masă cinci lumânări.

BRÂNCUŞI: Aşa, fată! Acum stai şi mănâncă! Închinați-vă frumos şi mâncați…
JOHN *(mănâncă cu poftă):* Bună mâncare…
ROBERT: What is this?
ALEX: Ciorbă de urzici…
JOHN: Romanian soup…
BRÂNCUŞI: Urzici cu mălai! Acesta-i secretul artei mele, dragă John! Cu aşa ceva, de sute de ani se hrănesc artiştii la mine-n sat…
JOHN: Totul e foarte rustic…
BRÂNCUŞI: Mă simt ca acasă. De jur împrejur, numai trunchiuri şi bârne cioplite. Eu n-am plecat niciodată din satul meu. Asemenea melcului, mi-am adus coliba la Paris…

ALEX *(scoate caietul din buzunar şi notează):* Eu mi-am adus coliba la Paris…
BRÂNCUŞI: Copii! Ia să bem noi o cană de rachiu! *(Fiecare îşi ia cana.)* Dumnezeu să primească! Bogdaproste *(Cănile sunt golite.)* Aşa, oameni buni! Şi acum să mâncăm! Să mâncăm, cufundați în linişte cosmică... Sfântă masă a tăcerii…

Cele cinci personaje mănâncă în tăcere. Este o masă rituală. Personajele comunică prin priviri, dar nu vorbesc. La sfârşit, toată lumea se închină. Comesenii, cu excepția lui Brâncuşi, se ridică. John şi Robert îşi iau rămas bun de la Brâncuşi, printr-o strângere de mână.

BRÂNCUŞI: Stai mă, John! Eşti colecționar de artă! Ai făcut atâta drum pentru o pomană? Nu te las eu să pleci cu mâna goală! Alege-ți o lucrare! Care vrei tu…
JOHN *(emoționat):* Maestre, îmi faceți o onoare prea mare…

John se uită atent la operele expuse. Natalia şi Alex strâng masa. Robert fotografiază. John îndepărtează pânza care acoperă Peştele. Ridică lucrarea cu mare grijă.

BRÂNCUŞI *(încruntat):* Altceva mai bun n-ai găsit?
JOHN: E o minune…
BRÂNCUŞI: Ştii ce reprezintă?
JOHN: Un Peşte, maestre…
BRÂNCUŞI: Da! E fratele meu, Peştele!… Ca şi mine, zace şi speră ca într-o bună zi să se ridice...
JOHN *(priveşte lucrarea uimit):* E magnific…
BRÂNCUŞI: Pare neterminat! Fragmentul este mai sugestiv decât întregul, John! Incită imaginația… O sculptură nu este niciodată pe deplin terminată…
JOHN: Cât mă costă?
BRÂNCUŞI: Nimic! E un dar!
JOHN *(neîncrezător):* Maestre! Are o valoare inestimabilă…
BRÂNCUŞI: Spui Bogdaproste şi te-ai achitat…
JOHN: Dumnezeu să primească…

John şi Robert se înclină şi ies.

Scena 19

Brâncuşi, Natalia, Alex.

BRÂNCUŞI *(trist):* O Coloană imensă… Prea târziu…
NATALIA *(îi întinde cutia cu medicamente):* Medicamentele dumneavoastră, maestre…
ALEX *(îi aduce un pahar cu apă):* O singură tabletă…

Brâncuşi ia cutia cu medicamente. Bea imediat apa, returnându-i lui Alex paharul. Scoate o tabletă din cutie, privind-o cu atenție. Alex şi Natalia îl privesc încurcați.

BRÂNCUŞI *(râde, privind tableta):* Iarbă vie, în viziune cubistă… He, he! Credeți voi că drăcovenia asta albă poate înverzi un om? *(Aruncă tableta la distanță, spre colțul opus.)*
NATALIA *(speriată):* Maestre, aşa nu se poate…
ALEX: Vă rog! E un medicament bun…
BRÂNCUŞI: Mi-e sufletul prea amar, ca să mai cred în amărăciunea leacurilor…
ALEX *(pune paharul pe masă şi notează crispat):* Mi-e sufletul prea amar…
BRÂNCUŞI: Iisus n-a tămăduit pe nimeni cu pilule… Vindecătoare este credința…
NATALIA: Maestre…
BRÂNCUŞI: Tămăduitoare e numai arta… „ O sculptură desăvârşită trebuie să aibă darul de a-l vindeca pe acela care o priveşte."
ALEX *(notează):* O sculptură desăvârşită…
BRÂNCUŞI *(energic):* Eu cred în magnitudinea artei! În forța ei de eliberare… *(Se opreşte în fața Păsării de aur.)* Mă închin în fața ta, Pasăre de aur… Sunt tatăl tău… Ți-am dat formă şi viață, cu palmele acestea căzute în neputință! Eliberează-mă, pasăre minunată! Eliberează-mă! *(Prinde cu putere spetezele scaunului cu rotile, încercând zadarnic să se ridice.)* Tu, cântec al văzduhului… Ai milă de părintele tău obosit… *(Încearcă iar să se ridice.)* Ajută-mă să fug! Mă hăituieşte propria mea vârstă!… Ajută-mă! Nu mă părăsi! Dacă ai suflet, vindecă-mă, Pasăre de aur…

Brâncuşi, cu brațele întinse, imploră Pasărea de aur. Prinde iar spetezele scaunului, încercând să se ridice. Ochii lui rămân ațintiți pe sculptură. Printr-un efort maxim, se ridică uşor din scaun. Picioarele îi tremură. Continuă să privească cu venerație Pasărea de aur. Îşi îndreaptă trupul. Face primi paşi, şovăielnic. Natalia şi Alex cad în genunchi, privind cu uimire. Brâncuşi păşeşte, din ce în ce mai sigur, apropiindu-se de Pasăre.

NATALIA: O, cerule!

ALEX: E un miracol!
BRÂNCUŞI *(mângâind Pasărea):* Da!… Dumnezeu s-a pogorât iar în făptura aceasta de piatră… Mi-a dat vigoare… *(Merge tot mai repede, prin scenă.)* Alerg! Vă dați seama? M-am eliberat! *(Aleargă, fluturându-şi brațele.)* Zbor, oameni buni… Zbor! Ca în visele copilăriei mele*! (Se opreşte în fața Coloanei din lemn, pe care o mângâie.)* Iată! Scara cerească e pregătită. Sunt liber! Pot să mă înalț imediat… *(Se opreşte gânditor.)* Alex, cât e ceasul?
ALEX *(exaltat):* E două fix, maestre!…
BRÂNCUŞI *(mirat):* Două noaptea? E prea devreme? Ce să fac la ora aceasta în cer? *(Priveşte spre Alex şi Natalia.)* Ce-i cu voi? Ridicați-vă! Dați-mi o mână de ajutor… Plec!

Natalia şi Alex se ridică.

NATALIA: Unde plecați, maestre…
BRÂNCUŞI *(hotărât):* Mă duc la Hobița! Acolo sunt nepoții mei! Băiatu' Fărsânii îşi face casă de lemn! Are nevoie de dulgher bun… Trebuie să-l ajut… Îmi iau sculele!…

Se mişcă cu mare uşurință. Scoate din dulap o pereche de desagi olteneşti în care aruncă în grabă dălți, ciocane şi alte scule, aflate pe perete.

BRÂNCUŞI *(concentrat):* Aşa! Daltă mare, daltă mică, rindea, ciocane, topor, bardă… Secure nu iau! E prea grea… Găsesc eu acolo… Avea Chişnea secure bună bună, călită de țigan…

Brâncuşi scoate din dulap o pereche de cizme , pe care le încalță în grabă. Alex şi Natalia îl privesc înmărmuriți.

BRÂNCUŞI *(vesel):* Ce vă holbați, mă, aşa? N-ați mai văzut oameni care pleacă? *(Pauză.)* Ajutați-mă! Natalie, pune fată ceva merinde-n traistă! Nişte brânză, slănină, două cepe, o bucată de mălai rece… Ehei! Până acasă-i cale lungă…

Natalia şi Alex ies. Brâncuşi continuă să-şi facă bagajele.

BRÂNCUŞI: Sunt un pârâu care vrea să urce… *(Cu voce blândă.)* Lăsați-mă să mă întorc la izvoare…

Brâncuşi scoate din dulap un suman țărănesc pe care îl îmbracă. Se aude un prim cântec de cocoş.

BRÂNCUŞI: Trebuie să mă grăbesc. E ceasul două… Cocoşii au început să cânte…

Îşi pune pe cap o căciulă ciobănească, din piele de oaie. Natalia şi Alex reintră în tăcere. Natalia are în mâini o legătură cu merinde, strânsă într-un ştergar țărănesc. Alex aduce un mălai rotund.. Se aude al doilea cântat al cocoşului.

BRÂNCUŞI *(aruncă în desagi legătura cu merinde şi mălaiul):* Iertați-mă! Sunt tare grăbit. La vârsta mea timpul e foarte prețios…

Brâncuşi îşi pune desagii pe umăr. Ia cu el un ciomag ciobănesc. Îşi mai aruncă odată ochii prin atelier.

BRÂNCUŞI: Mă, eu am plecat! Să fiți cuminți*! (Arată spre lucrările sale din atelier.)* Şi să aveți grijă de copiii mei!

Alex şi Natalia au ochii înlăcrimați. Brâncuşi îi îmbrățişează pe amândoi.

BRÂNCUŞI: Rămâneți sănătoşi… Nu plângeți, mă! Liniştiți-vă! Nu plec departe… Doi paşi, pe nisipul eternității…

Se aude al treilea cântat al cocoşului. Răsună sfâşietor cântecul „Tri-hu-ri-hu-ri-hu!"al Mariei Tănase. Brâncuşi se desparte de Alex şi Natalia, trece prin Poarta de lemn, apoi se opreşte în fața ieşirii. Se întoarce cu fața spre sală. Natalia şi Alex îngenunchează. Muzica trece în surdină. Ochii lui Brâncuşi sunt strălucitori. Se întoarce, deschide uşa şi iese. În urma lui, uşa rămâne deschisă. Se aude, din ce în ce mai pregnant, un bocet popular oltenesc, în interpretarea unei femei bătrâne.

Costandine, Constandine!
Unde plecaşi tu Constandine?
Şi lăsaşi plaiu înverzit,
Şi câmpu înflorit,
N-auzi tu cum plâng izvoarele?
Cum se tânguie mioarele?
Mumă, mumă, vino-napoi!
Că veni primăvara la noi,
şi vântu risipii norii
şi se-ntoarsără-n țară cocorii…
Numa eu n-am cu cine vorbi!
N-am cu cine mă sfătui!
Mumă, mumă, vino-napoi!
Că răsări iarba-n zăvoi…
(Cade cortina.)

SFÂRŞIT

Natalia şi Alex rămân îngenuncheați, cufundați în Rugăciune. Cade cortina.

SFÂRŞIT